

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 października 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że B. Z. (1) nie podlega od dnia 1 października 2006 roku ubezpieczeniom społecznym, tj.: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu, jako pracownik u płatnika składek (...) z siedzibą w Ł.. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że działania polegające na zgłoszeniu B. Z. (1) do ubezpieczeń podjęto nie w związku z faktycznym świadczeniem pracy, a jedynie w celu stworzenia w ten sposób możliwości ochrony ubezpieczeniowej. /decyzja -w aktach ZUS/

Uznając powyższą decyzję za wadliwą odwołanie od niej w dniu 13 listopada 2014 roku złożył płatnik składek – (...) spółka jawna G. W., B. Z. (2) oraz w dniu 14 listopada 2014 roku - ubezpieczona B. Z. (1). Skarżący zarzucili organowi rentowemu wydanie bezpodstawnej decyzji nie mającej oparcia w ustaleniach kontroli wnosząc o jej uchylenie w całości. Wskazali, że fakt zatrudnienia i świadczenia pracy B. Z. (1) na rzecz spółki potwierdzają m.in. umowa o pracę, aneksy do umowy o pracę, pełnomocnictwo ogólne, dokumenty BHP, ewidencje czasu pracy, dokumenty sporządzone, wystawione, otrzymane i podpisane przez B. Z. (1) w czasie wykonywania przez nią obowiązków pracownika biurowego i administracyjnego, a także wytworzenie bielizny nocnej (szlafroków, piżam, koszul) w czasie wykonywania obowiązków pracownika produkcji, które to dokumenty znajdują się w spółce. /odwołania – k. 2 – 3 akt VIIIU 4318/14 i k. 2 – 4 akt VIII U 4317/14/

Odpowiadając na odwołania pismami z dnia 12 grudnia 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o ich oddalenie, przytaczając argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. /odpowiedź na odwołanie - k. 23 – 24- 24 odwrót akt VIII U 4317/14 i k. 9 – 10-10 odwrót akt VIII U 4318/14 /.

Na podstawie art. 219 k.p.c. Sąd połączył do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy obu odwołań. /okoliczność bezsporna/.

Na rozprawie w dniu 29 listopada 2016 roku, bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku z dnia 13 grudnia 2016 roku wnioskodawcy B. Z. (2) i G. W. poparli wniesione odwołanie natomiast pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. /stanowisko stron e-protokół rozprawy z 29.11.2016r.,:00:01:25 – 00:01:35, – płyta CD k. 101/.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni B. Z. (1) ukończyła liceum ogólnokształcące dla pracujących i naukę kroju ubrań damskich i dziecięcych nowoczesnym sposobem wykreślania wg wynalazku opatentowanego pod kierownictwem mistrzyni krawiectwa. W roku 1962 – 1963 uczęszczała na kurs biurowości, który ukończyła z dobrym wynikiem. /świadcstwo, zaświadczenia - akta osobowe - koperta k. 40/

W okresie od 17 czerwca 1972 roku do 15 sierpnia 1988 roku wnioskodawczyni była zatrudniona w (...) Centrali (...) w D. Organizacji i (...) na stanowiskach: st.referenta, inspektora, st. inspektora d//s handlowych.

W okresie od 15 sierpnia 1988 roku do 31 lipca 1989 roku była pracownikiem (...) Centrali (...) zatrudnionym na stanowisku handlowca. /świadcstwa pracy akta osobowe - koperta k.40 /.

B. Z. (2) i G. W. prowadzą od 27 grudnia 2001 roku (...) spółkę jawną G. W., B. Z. (2). Przedmiotem działalności spółki jest m.in produkcja wyrobów pończosznich, odzieży dzianej, bielizny, sprzedaż detaliczna odzieży, wynajem nieruchomości na własny rachunek. Siedziba firmy znajduje się w Ł. przy ul. (...). /odpis KRS - k. 9 – 21 akt ZUS, zeznania wnioskodawczyni B. Z. (2) e- protokół rozprawy z dnia 20 listopada 2015 roku 00:02:51 – 00:17:57 płyta CD k. 37 w. zw. z e- protokół rozprawy z dnia 29 listopada 2016 roku 00:09:05 – 00:10:57 płyta CD k. 101, zeznania wnioskodawcy G. W. e- protokół rozprawy z dnia 20 listopada 2015 roku 00:26:37 – 00:29:50 płyta CD k. 37 w. zw. z e- protokół rozprawy z dnia 29 listopada 2016 roku 00:10:57 – 00:11:56 płyta CD k.101/

B. Z. (1) jest matką B. Z. (2). /niesporne/

W okresie od 1 lutego do 30 listopada 2006 roku spółka zatrudniała na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku reprezentanta handlowego M. M. (1), zaś w okresie od 6 lutego 2006 roku do 31 grudnia 2006 roku – na stanowisku ekspedientki – B. T. (1). /świadczenia pracy M. M. i B. T. - koperta k. 40/

W dniu 28 września 2006 roku B. Z. (1) zawarła z (...) spółką jawną G. W., B. Z. (2) umowę o pracę na czas nieokreślony, na podstawie której została zatrudniona od dnia 1 października 2006 w Ł. w wymiarze $\frac{3}{4}$ etatu na stanowisku pracownika sprzedaży artykułów tekstylnych. Do jej obowiązków miała należeć sprzedaż artykułów pończosznicych oraz bielizny, obsługa klientów, wykonywanie czynności biurowych oraz magazynowych w zakresie niezbędnym do realizacji sprzedaży.

W okresie od 1 sierpnia 2008 roku do 5 kwietnia 2011 roku B. Z. (1) wykonywała pracę na stanowisku pracownika produkcji bielizny, zaś od 6 kwietnia 2011 roku do 31 grudnia 2014 roku - na stanowisku pracownika administracyjno – biurowego.

Do obowiązków wnioskodawczynie w ramach zatrudnienia na stanowisku pracownika produkcji bielizny należało w szczególności krojenie dzianin i tkanin według szablonów (form), szycie bielizny, prasownie, znakowanie oraz pakowanie bielizny, zaś w ramach zatrudnienia na stanowisku pracownika administracyjno – biurowego - wykonywanie czynności administracyjnych firmy, prac biurowych, prowadzenie magazynu artykułów pończosznicych.

/umowa o pracę z dnia 28.09.2006 r., aneksy do umowy o pracę z dnia 1.08.2008 r. i z dnia 6.04.2011 r., świadectwo pracy z dnia 31.12.2014 – akta osobowe koperta k. 40 /.

W dniu 4 stycznia 2011 roku wspólnicy firmy (...) G. W. i B. Z. (2) udzielili B. Z. (1) pełnomocnictwa ogólnego do prowadzenia spraw spółki oraz do występowania w imieniu spółki we wszelkich sprawach związanych z prowadzoną przez spółkę działalnością przed urzędami i organami administracji państwowej.

/pełnomocnictwo ogólne – akta osobowe koperta k.40 /.

Przy zawieraniu umowy o pracę z dnia 28 września 2006 roku oraz aneksów do tej umowy wnioskodawczynie odbywała szkolenie stanowiskowe w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy przeprowadzone przez pracodawcę. /karty szkolenia wstępnego w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy akta osobowe – koperta k.40 /.

Płatnik składek dokonał zgłoszenia wnioskodawczynie do ubezpieczeń społecznych od dnia 1 października 2006 roku. /okoliczność bezsporna/.

Wnioskodawczynie nie podpisywała listy obecności. Wykonywała pracę w ustalonym wymiarze czasu pracy. /karty ewidencji czasu pracy – k. 39 – 47 akt ZUS/.

W ramach realizacji obowiązków wynikających z zawartej umowy o pracę i aneksów do niej wnioskodawczynie wykonywała pracę w siedzibie spółki w Ł. przy ul. (...). Zajmowała się sprzedażą artykułów tekstylnych, obsługą magazynu- przyjęciami towarów i dokumentów, wydawaniem towaru i dokumentów, przygotowaniem paczek do wysyłki i wysyłaniem tych paczek.

Pracując następnie na stanowisku pracownika produkcji bielizny wnioskodawczynie zajmowała się przygotowywaniem wykrojów, towaru do szycia, szyła, prasowała, pakowała. Spółka (...) dokonywała zakupu materiałów do produkcji bielizny nocnej.

Od czasu powierzenia wnioskodawczynie obowiązków pracownika administracyjno – biurowego B. Z. (1) zajmowała się sprawami administracyjnymi i biurowymi w spółce: korespondencją, przyjmowaniem i wystawianiem dokumentów, faktur, zakupami do firmy artykułów biurowych, środków czystości. Wnioskodawczynie zajmowała się również sprzątnięciem, odczytywaniem liczników jak również przygotowywaniem paczek do wysyłki i wysyłką paczek a także

segregowaniem dokumentów i przygotowaniem ich do księgowej, składaniem deklaracji, prowadzeniem kasy i drobnymi płatnościami.

/zeznania działającej w imieniu (...) spółki jawnej B. Z. (2) e-protokół rozprawy z dnia 20 listopada 2015 roku 00:02:51 – 00:17:57 płyta CD k. 37 w. zw. z e-protokół rozprawy z dnia 29 listopada 2016 roku 00:09:05 – 00:10:57 płyta CD k. 101, zeznania działającego w imieniu (...) spółki jawnej G. W. e-protokół rozprawy z dnia 20 listopada 2015 roku 00:26:37 – 00:29:50 płyta CD k. 37 w. zw. z e-protokół rozprawy z dnia 29 listopada 2016 roku 00:10:57 – 00:11:56 płyta CD k.101, podatkowe księgi przychodów i rozchodów za lata 2009 – 2011 – akta ZUS k. 61 - 151/

W roku 2009 (...) sp. jawna w Ł. uzyskała następujące wyniki finansowe:

Miesiąc P. Dochód

styczeń 20 354,85 9 108,15

luty 16 992,88 4 032,61

marzec 22 181,98 9 251,86

kwiecień 24 625,80 15 024,68

maj 15 725,46 4 361,81

czerwiec 14 910,94 5 078,97

lipiec 17 860,64 9 531,11

sierpień 11 313,69 - 4 885,44

wrzesień 19 315,52 3 872,98

październik 23 519,24 839,06

listopad 12 868,08 4 562,31

grudzień 17 541,76 - (...),45

W roku 2010 (...) sp. jawna w Ł. uzyskała następujące wyniki finansowe:

Miesiąc P. Dochód

styczeń 18 377,42 6 106,24

luty 11 969,87 2 260,57

marzec 17 516,59 5 986,35

kwiecień 39 998,93 26 742,16

maj 21 738,31 10 067,67

czerwiec 18 286,66 5 727,40

lipiec 17 412,23 2 086,67

sierpień 16 725,00 7 711,04

wrzesień 19 066,78 8 748,60

październik 20 591,47 8 914, 52

listopad 26 019, 94 14 535,14

grudzień 21 081,35 2 180,05

W roku 2011 (...) sp. jawna w Ł. uzyskała następujące wyniki finansowe:

Miesiąc P. Dochód

styczeń 19 188,25 6 937,11

luty 12 262,58 2 955,55

marzec 22 262,95 4 998,63

kwiecień 15 990, 64 - (...),79

maj 19 251,38 2 923,92

czerwiec 16 839,76 - 359,45

lipiec 16 865,68 1 543,41

sierpień 17 531,95 6 060,70

wrzesień 21 600,06 9 028,71

październik 19 096,12 - 8 214,34

listopad 18 232,56 4 233,16

grudzień 14 589,99 8 787,11

W roku 2012 (...) sp. jawna w Ł. uzyskała następujące wyniki finansowe:

Miesiąc P. Dochód

styczeń 19 781,08 9 139,90

luty 16 999,39 - (...),35

marzec 25 755,80 5 884,50

kwiecień 17 969,87 4 029,87

maj 19 189,85 7 071,06

czerwiec 16 503,80 2 024,39

lipiec 17 029, (...)35

sierpień 17 285,11 5 809,73

wrzesień 17 056,39 5 645,60

październik 19 116,78 4 085,43

listopad 17 976,36 7 663,96

grudzień 17 257,37 428,25

W roku 2013 (...) sp. jawna w Ł. uzyskała następujące wyniki finansowe:

Miesiąc P. Dochód

styczeń 17 007,43 4 743,35

luty 17 030,97 4 045,82

marzec 17 863,28 7 473,75

kwiecień 17 476,61 3 472,46

maj 17 163,14 2 993,36

czerwiec 17 101,71 670,61

lipiec 17 132,00 3 058,52

sierpień 17 160,98 7 514,13

wrzesień 16 845,75 2 523,11

październik 17 509,45 4 942,04

listopad 17 235,31 845,24

grudzień 17 146,51 - 114,14

W roku 2014 (...) sp. jawna w Ł. uzyskała następujące wyniki finansowe:

Miesiąc P. Dochód

styczeń 18 168,09 5 094,25

luty 18 576,74 4 820,65

marzec 18 419,69 6 943,40

kwiecień 18 172,51 4 781,34

maj 18 102,90 8 429,49

czerwiec 18 312,31 4 678,25

lipiec 18 068,62 5 423,64

sierpień 18 181,39 4 594,08

wrzesień 18 162,47 1 937,96

październik 18 143,30 6 261,70

listopad 18 240,74 5 655,48

grudzień 18 174,35 - (...),35

/zestawienie przychodów i dochodów (...) sp. jawna - koperta k. 40/

Podczas zatrudnienia w (...) spółce jawnej wnioskodawczynie B. Z. (1) była niezdolna do pracy z powodu choroby w następujących okresach:

- od 7 listopada 2006 roku do 18 maja 2007 roku ,
- od 12 lipca 2007 roku do 10 stycznia 2008 roku,
- od 25 lutego 2008 roku do 31 lipca 2008 r,
- od 17 września 2008 roku do 11 marca 2009 roku,
- od 4 maja 2009 roku do 6 listopada 2009 roku,
- od 14 stycznia 2010 roku do 14 lipca 2010 roku,
- od 3 września 2010 roku do 8 marca 2011 roku,
- od 13 maja 2011 roku do 17 listopada 2011 roku,
- od 16 grudnia 2011 roku do 26 stycznia 2012 roku,
- od 30 stycznia 2012 roku do 6 sierpnia 2012 roku,
- od 1 listopada 2012 roku do 30 kwietnia 2013 roku,
- od 2 września 2013 roku do 16 grudnia 2013 roku,
- od 14 stycznia 2014 roku do 10 lipca 2014 roku.

/okoliczności bezsporne, dokumentacja medyczna – koperta k. 57, k. 59 - 68/

Każdorazowo po okresach niezdolności do pracy powyżej 30 dni B. Z. (1) przedstawiała pracodawcy zaświadczenia o odzyskaniu zdolności do pracy. /kserokopie zaświadczeń k 49-63/

W związku z nieobecnością wnioskodawczynie płatnik składek nie zatrudnił nowego pracownika. Część zadań wnioskodawczynie przejęli wspólnicy spółki. Ponadto w czasie nieobecności wnioskodawczynie firma nie prowadziła produkcji. Spółka w tym czasie zajmowała się sprzedażą wyrobów tekstylnych oraz najmem nieruchomości. Zatrudnienie kolejnego pracownika stanowiłoby dla spółki zbyt duże obciążenie, ponadto wnioskodawczynie przedstawiała zwolnienia na krótkie okresy. /zeznania wnioskodawczynie B. Z. (2) e- protokół rozprawy z dnia 20 listopada 2015 roku 00:02:51 – 00:17:57 płyta CD k. 37 w. zw. z e- protokół rozprawy z dnia 29 listopada 2016 roku 00:09:05 – 00:10:57 płyta CD k. 101/.

W dniu 31 grudnia 2014 roku rozwiązano umowę o pracę z wnioskodawczynią z powodu likwidacji stanowiska pracy w związku z restrukturyzacją zakładu pracy. /wypowiedzenie umowy – akta osobowe koperta k.40/

Powyższych ustaleń Sąd dokonał na podstawie zgromadzonych w aktach dokumentów, w tym przede wszystkim na podstawie akt osobowych wnioskodawczynie B. Z. (1) oraz pozostałych pracowników i dokumentacji finansowej płatnika składek, a także w oparciu o osobowe źródła dowodowe w postaci zeznań działających w imieniu (...) spółki jawnej - B. Z. (2) i G. W..

Zgromadzonym dowodom Sąd dał wiarę, a dokonując oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd uznał, że jest on wystarczający by wyjaśnić sporną okoliczność – a mianowicie czy zawarta w dniu 28 września 2006 r. pomiędzy (...) spółką jawną G. W., B. Z. (2) a B. Z. (1) umowa o pracę nosi cechy pozorności i czy została zawarta jedynie dla uzyskania pracowniczego tytułu do ubezpieczeń społecznych i skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia w związku z niezdolnością do pracy.

Sąd dał wiarę zeznaniom B. Z. (2) i G. W., w których potwierdzili faktyczne świadczenie pracy przez B. Z. (1) w ramach powyższej umowy. W ocenie Sądu zeznania te są jasne, logiczne i niesprzeczne a przede wszystkim znajdują potwierdzenie w przedłożonych dowodach z dokumentów.

Sąd rozpoznający niniejszą sprawę uznał, że dokumenty stanowiące podstawę ustaleń faktycznych zostały wystawione w datach z nich wynikających.

Powyższy wniosek Sąd wyprowadził z zeznań świadka A. D., która wprost zeznała, że w protokole kontroli wymienia tylko dokumenty niezłożone przez płatnika mimo wezwania do ich złożenia, zaś jeśli protokół taki nie zawiera żadnych zapisów dotyczących braków, to oznacza, że zostały one złożone. Wskazała, że nie kserowała w trakcie kontroli wszystkich okazanych jej przez B. Z. (3) dokumentów księgowych. Podała wprost (k 91), że w okazanych jej w trakcie kontroli dokumentach księgowych musiały być podpisy B. Z. (1) złożone w datach wynikających z tych dokumentów – z okresu jej zatrudnienia w spółce.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania są zasadne.

Zgodnie z treścią art.6 ust.1 pkt 1, art.8 ust. 1, art.11 ust. 1, art.12 ust. 1 i art.13 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 121), pracownicy, to jest osoby fizyczne pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

O uznaniu stosunku łączącego dwie osoby za stosunek pracy rozstrzygają przepisy prawa pracy. Według art. 22 § 1 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 17 stycznia 2006 r. III AUa 433/2005, Wspólnota (...)). Podleganie pracowniczemu tytułowi ubezpieczenia społecznego jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ile legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy (patrz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2005 r.

o sygn. akt II UK 43/05, OSNAPiUS rok 2006/15 – 16/251).

Nawiązanie stosunku pracy powoduje konsekwencje prawne nie tylko w sferze prawa pracy, ale i w innych dziedzinach prawa. Jednym z takich skutków jest prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego na wypadek ziszczenia się określonych w ustawie warunków. Skutek ten po ich spełnieniu powstaje z mocy prawa. Nie można zatem wiązać zawarcia umowy o pracę, choćby zmierzała wyłącznie do uzyskania świadczeń ubezpieczeniowych, z zamiarem obejścia prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2005 r. II UK 320/04, opubl: OSNAPiUS rok 2006, Nr. 7-8, poz. 122; zdanie odrębne do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2005 r. II UK 278/04, opubl: OSNAPiUS

rok 2006, Nr. 7-8, poz. 116). Cel w postaci objęcia ubezpieczeniem społecznym i uzyskania z niego świadczeń nie jest bowiem sprzeczny z ustawą ani nie zmierza do jej obejścia, a przeciwnie - co zostało już wcześniej powiedziane - jest konsekwencją uzyskania statusu pracownika.

Jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego (...) spółka jawna w dniu 28 września 2006 roku zawarła z B. Z. (1) umowę o pracę, która stanowiła podstawę do zastosowania wskazanych regulacji i przyjęcia, że B. Z. (1) podlega ubezpieczeniu społecznemu jako pracownik spółki.

Ważność tej umowy została przez organ rentowy niesłusznie zakwestionowana. Niewątpliwie bowiem sporna umowa o pracę nie została zawarta dla pozorów, jest ważna i nie ma do niej zastosowania przepis art.83 k.c.

Zgodnie przepisem art.83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów.

Z czynnością prawną pozorną mamy do czynienia wówczas, gdy występują łącznie następujące warunki: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozorów, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozorów, czyli być aktywnym uczestnikiem stanu pozorności. Pierwsza i zasadnicza cecha czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie prawo łączy z tego typu i treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność między oświadczonymi a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie stron na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana.

Jednakże zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w wyroku z dnia 14 marca 2001 roku (sygn. akt III UKN 258/00, opubl. OSNAP 2002/21/527), nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował. Nie wyklucza to rozważenia, czy w konkretnym przypadku zawarcie umowy zmierzało do obejścia prawa (art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

Sąd Okręgowy w pełni podziela stanowisko, jakie Sąd Najwyższy zajął w wyroku z dnia 22 czerwca 2015 roku, I UK 367/14 (LEX nr 1771586), iż umowa o pracę jest zawarta dla pozorów i nie może w związku z tym stanowić tytułu do objęcia pracowniczym ubezpieczeniem społecznym, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a osoba określona jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli gdy strony z góry zakładają, że nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. Nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę wtedy, gdy pracownik podjął pracę i rzeczywiście ją wykonywał, a pracodawca pracę tę przyjmował.

O czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy można mówić wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie jest natomiast obejściem prawa dokonanie czynności prawnej w celu osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego, chorobowego i wypadkowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia ubezpieczeniem i ewentualnego korzystania ze świadczeń z tego ubezpieczenia nie może być kwalifikowane jako obejście prawa.

W myśl orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2010 roku w sprawie o sygn. akt II UK 204/09 (Lex nr 590241) o tym czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p. Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2013 roku, I UK 472/12, G. Prawna (...), LEX nr 1356412; wyroki Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 29 kwietnia 2014 roku, III AUa 1039/13,

LEX nr 1477204, z dnia 16 stycznia 2014 roku, III AUa 522/13, LEX nr 1428152, 30 lipca 2014 roku, III AUa 1854/13, LEX nr 1506200).

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 74/10 (Lex numer 653664) stwierdzono zaś, że podstawą ubezpieczenia społecznego jest rzeczywiste zatrudnienie, a nie sama umowa o pracę (art. 22 k.p., art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 13 pkt 1 w/w ustawy). Umowa o pracę nie jest czynnością wyłącznie kauzalną, gdyż w zatrudnieniu pracowniczym chodzi o wykonywanie pracy. Brak pracy podważa sens istnienia umowy o pracę. Innymi słowy jej formalna strona, nawet połączona ze zgłoszeniem do ubezpieczenia społecznego, nie stanowi podstawy takiego ubezpieczenia.

Z powyższego jednoznacznie wynika, że motywacja skłaniająca do zawarcia umowy o pracę nie ma znaczenia dla jej ważności przy tym wszak założeniu, że nastąpiło rzeczywiste jej świadczenie zgodnie z warunkami określonymi w art. 22 § 1 k.p. Tym samym nie można byłoby czynić odwołującemu zarzutów, że zawarł kwestionowaną umowę o pracę jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych, pod tym wszakże warunkiem, że na podstawie tej umowy realizowałaby zatrudnienie o cechach pracowniczych.

Zgodnie z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 sierpnia 2013 roku, sygn. akt II UK 11/13 (LEX Nr 1375189) jeżeli strony umowy o pracę nie zamierzają wywołać skutku prawnego w postaci nawiązania stosunku pracy, a ich oświadczenia uzewnętrznione umową o pracę zmierzają wyłącznie do wywołania skutku w sferze ubezpieczenia społecznego, to taka umowa jako pozorna jest nieważna (art. 83 § 1 k.c.).

Głównym celem zawarcia umowy o pracę winno być nawiązanie stosunku pracy, a jedynie rezultatem i pośrednim celem zatrudnienia jest uzyskanie wskazanych korzyści. Podkreślić przy tym należy, że zarówno przepisy prawa pracy, prawa ubezpieczeń społecznych, jak i przepisy ustrojowe pozwalają kształtować elementy stosunku pracy zgodnie z wolą stron.

W świetle poczynionych w rozpoznawanej sprawie ustaleń faktycznych nie można mówić o pozorności oświadczeń woli w zawarciu umowy o pracę. Postępowanie dowodowe wykazało bowiem, że B. Z. (1) pracę podjęła i realnie ją świadczyła, a pracodawca świadczenie to przyjmował, płacąc umówione wynagrodzenie.

W ocenie Sądu motywem związanym z zatrudnieniem B. Z. (1) w spółce był fakt, że jej kwalifikacje zawodowe odpowiadały umiejętnościom wymaganym na poszczególnych stanowiskach pracy w ramach wiążącej ją ze spółką umowy o pracę, a nadto była ona osobą zaufaną. Spółka, w której pracowała wnioskodawczyni miała szeroki zakres działalności.

Nie można zatem odmówić wspólnikom spółki, że niecelowe było zatrudnienie innej osoby na czas nieobecności w pracy wnioskodawczyni ze względu na konieczność przeszkolenia a nadto ze względu na fakt, że okresy niezdolności do pracy, za które wnioskodawczyni pobierała zasiłek chorobowy były krótkotrwałe a spółka pomimo tego, że osiągała na przestrzeni lat 2009 – 2014 dochód nie chciała ponosić dodatkowych kosztów.

Przed wszystkim jednak niewątpliwie B. Z. (1) po zawarciu spornej umowy o pracę z dnia 28 września 2006 roku faktycznie wykonywała pracę u płatnika składek. W ramach realizacji obowiązków wynikających z zawartej umowy i aneksów do niej wnioskodawczyni świadczyła ją w siedzibie spółki w Ł. przy ul. (...). Zajmowała się sprzedażą artykułów tekstylnych, obsługą magazynu- przyjęciami towarów i dokumentów, wydawaniem towaru i dokumentów, przygotowaniem paczek do wysyłki i wysyłaniem tych paczek. Pracując następnie na stanowisku pracownika produkcji bielizny wnioskodawczyni zajmowała się przygotowywaniem wykrojów, towaru do szycia, szyła, prasowała, pakowała. Od czasu zaś powierzenia jej obowiązków pracownika administracyjno – biurowego B. Z. (1) zajmowała się sprawami administracyjnymi i biurowymi w spółce: korespondencją, przyjmowaniem i wystawianiem dokumentów, faktur, zakupami do firmy artykułów biurowych, środków czystości. Wnioskodawczyni zajmowała się również sprzątaniem, odczytywaniem liczników jak również przygotowywaniem paczek do wysyłki i wysyłką paczek a także segregowaniem dokumentów i przygotowaniem ich do księgowości, składaniem deklaracji, prowadzeniem kasy i drobnych płatności.

Zakres czynności wykonywanych przez wnioskodawczynię znajduje odzwierciedlenie w przedstawionej w toku postępowania dokumentacji.

Po odejściu ubezpieczonej na zwolnienie lekarskie jej obowiązki częściowo przejmowali wspólnicy spółki, a ponadto spółka - z uwagi na szeroki zakres działania - mogła w tym czasie prowadzić działalność innego rodzaju, co też czyniła.

O faktycznym pozostawaniu przez B. Z. (1) w stosunku pracy świadczy także fakt przedkładania przez nią, po okresach niezdolności do pracy trwających co najmniej 30 dni, zaświadczeń lekarskich dopuszczających ją do pracy po tym czasie.

Podkreślić także należy, że jednym z koniecznych elementów uznania umowy za pozorną jest porozumienie stron w tym zakresie – wiedza o jej fikcyjnym charakterze. Materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie wykazał, by w chwili zawarcia umowy pracodawca wiedział, że wnioskodawczyni będzie często niezdolna do pracy w związku z chorobą.

Jednocześnie ustalone okoliczności faktyczne sprawy uprawniają Sąd do prawidłowej oceny wynagrodzenia określonego w zawartej umowie o pracę.

Zgodnie z art. 78 k.p. wynagrodzenie za pracę powinno być tak ustalone, aby odpowiadało w szczególności rodzajowi wykonywanej pracy i kwalifikacjom wymaganych przy jej wykonywaniu, a także uwzględniało ilość i jakość świadczonej pracy. Otrzymywana przez skarżącą kwota wynagrodzenia 1 600 złotych brutto, biorąc pod uwagę wykształcenie, kompetencje i doświadczenie zawodowe oraz zakres wykonywanych przez nią czynności nie może być uznana za wygórowaną i uznana jako realna. Zasadniczą jednak kwestią dla oceny realności umowy o pracę pomiędzy odwołującą a płatnikiem składek, jest to, że B. Z. (1) faktycznie wykonywała pracę na rzecz (...) spółki jawnej.

Na mocy art. 83 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących m.in. zgłaszania do ubezpieczeń społecznych i przebiegu ubezpieczeń, a zatem ma prawo do kwestionowania podstaw ubezpieczenia w tym umów o pracę, jako że rodzą one skutki w dziedzinie ubezpieczeń społecznych. Jednak w takiej sytuacji to na organie rentowym spoczywa obowiązek udowodnienia pozorności umowy lub jej sprzeczności z zasadami współzycia społecznego, w myśl art. 6 k.c. Stanowisko takie zajął także Sąd Najwyższy np. w wyroku z dnia 15 lutego 2007 r., I UK 269/06, OSNP 2008 nr 5-6, poz. 78, w którym stwierdził, iż na organie rentowym, który przyjął zgłoszenie do ubezpieczenia pracowniczego i nie kwestionował tytułu tego zgłoszenia oraz przyjmował składki, spoczywa ciężar dowodu, że strony umowy o pracę złożyły fikcyjne oświadczenia woli.

Zdaniem Sądu Okręgowego, organ rentowy w żaden sposób nie wykazał, iż zakwestionowana przez niego umowa o pracę miała charakter pozorny, czy była sprzeczna z zasadami współzycia społecznego. Zgromadzone w toku postępowania dowody nie pozwoliły na podzielenie czynionych przez organ rentowy zarzutów. Przeciwnie materiał dowodowy nie tylko potwierdził fakt wykonywania przez ubezpieczoną pracy na rzecz płatnika, ale i wykluczył pozorny charakter zatrudnienia.

O pozorności można mówić jedynie wówczas, gdy oświadczenie woli złożone jest drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Skarżąca zaś świadczyła pracę i otrzymywała wynagrodzenie. A zatem niewątpliwie brak było po obydwu stronach zgody na zatrudnienie pozorne.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴§2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, że B. Z. (1) podlega od dnia 1 października 2006 roku ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zatrudnienia w (...) spółce jawnej w Ł. jako pracownik.

D. D- Z.